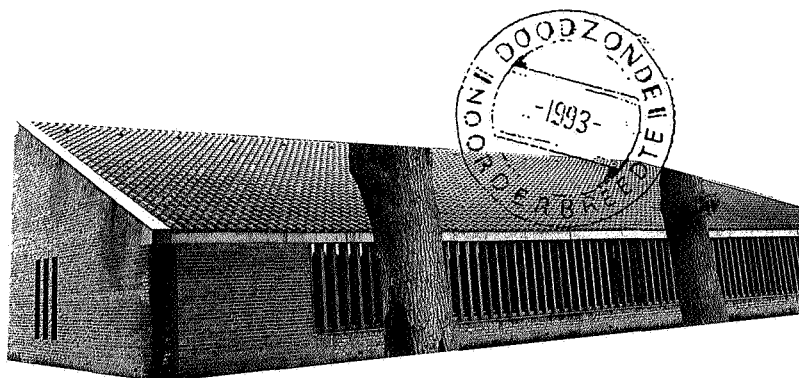

Doodzonde

De kerk van Havelte

Ingezonden

*Geachte redactie,
De rubriek Doodzonde in nummer 4/1993 trof mij zeer. De vreselijke kwekerij is gesitueerd op de grond waar ik ben geboren en getogen.... Ik woon inmiddels 21 jaar in de provincie Groningen en zie met lede ogen aan hoe het prachtige kultuurlandschap van Noord-Nederland wordt aangetast. Schokkend wordt het als je jeugdgeving is/wordt geruïneerd. Helaas is het niet moeilijk onderwerpen voor 'Doodzonde' te vinden. Recentelijk fietste ik door Uffelte en Havelte. Ik kwam daarbij langs de prachtige oude kerk van Havelte, ook zo'n herkenningspunt van vroeger.
Welke gek heeft de vreselijke aanbouw aan deze kerk bedacht en welke idioten hebben het uitgevoerd?
Neem het op in Doodzonde!*

En ga vooral door met Noorderbreedte.

A. Middelveld, Grootegast

Het is (was) een genot om rondom de laatmiddeleeuwse kerk van Havelte te lopen. Over het omringende kerkhof met haar oude graven. De kerk is gebouwd in de romaanse periode. Door enkele ingrijpende verbouwingen vinden we veel gotische elementen in het gebouw terug. Zo heeft het schip hooggeplaatste spitsboogvensters boven een waterlijst. Het koor, dat omstreeks 1500 gereed kwam heeft lager beginnende vensters. Van de oude romaanse muren, uitgevoerd in groot formaat baksteen en gedeeltelijk opgevuld met keistenen, zijn de lisenen nog zichtbaar. Prachtig zo'n middeleeuws monument. De bakstenen zaalkerk met haar zware vierkante westoren is gelegen aan de Uffelterkerkweg 1 te Havelte. De kerk werd gesticht in 1310. Voor die tijd moet er al een romaanse kapel hebben gestaan, waarvan de resten bij de bouw van de tegenwoordige kerk werden gebruikt. Bijzonder aan de kerk is haar ligging, buiten de bebouwde kom. De oorzaak is gelegen in een gemeenschappelijke aanvraag van de buurtschappen Hesselte, Hesselerveen en Uffelte om een parochiekerk te mogen bouwen. Het dorp

Havelte bestond toen nog niet. De vergunning werd verleend vanwege de grote afstand van de buurtschappen tot de parochiekerk in Steenwijk. Een doorslaggevend argument bij de toekenning van het verzoek was dat het wel eens voor kwam dat mensen stierven, zonder dat ze voorzien waren van de heilige sacramenten.

In 1410 werd aan de westzijde van de kerk een toren gebouwd. In 1660 werd de kerk door een grote ramp getroffen. De toren stortte in. Deze viel op de kerk, die totaal werd geruïneerd. De kerk heeft tot 1920, toen met een grondige restauratie werd begonnen, een vervallen indruk gemaakt. Bij de vijf jaar durende restauratie werden de dichtgezette romaanse vensters weer opengemaakt en kregen alle gotische vensters, die eerder van houten ramen waren voorzien, weer een bakstenen tracering, naar voorbeeld van een venster aan de zuidzijde, dat in originele staat was gebleven. In het inwendige kwamen onder de pleisterlaag op de muren van het schip de muraalbogen van de romaanse gewelven te voorschijn, die zichtbaar zijn gelaten. De vroeger dichtgemaakte toreningang werd weer geopend en erboven werd een nieuw tufstenen venster aangebracht. Er werd een nieuw torengevel geslagen op de oude aanzetten.

Multi-funkioneel centrum

Enige tijd geleden mocht de kerk zich verheugen in een grote publieke belangstelling. Niet vanwege haar cultuur-historische waarde, maar juist door de veronderstelde aantasting daarvan. Wat was er aan de hand?

De meerderheid van de gemeenteraad van Havelte sprak zich op 17 september 1991 uit voor de bouw van een multi-funkioneel centrum aan de monumentale kerk. Hoewel de PvdA-fractie dwars lag en een aantal sprekers uit het publiek ernstig bezwaar maakte werd het plan aangenomen.

Aan de rumoerige raadsvergadering lag een simpel praktisch probleem ten grondslag. De Nederlands Hervormde kerk van Havelte dreigde haar functie te verliezen. De kerkeraad en de begrafenisondernemer wilden daarom een nieuw aula/verenigingsgebouw realiseren in de nabijheid van de kerk. Het oude gebouw 'de Wheeme' was verouderd en was ver van de kerk gelegen. Het kerkbestuur zocht daarom naar lokaties en kaartte verschillende

mogelijken bij de gemeente aan. Het ene na het andere idee werd van tafel geveegd. Geen enkele lokatie kon genade vinden in de ogen van de schoonheidscommissie en van Monumentenzorg. Natuurlijk... iedereen begreep dat wel. Het gebouw is immers Rijksmonument en maakt nog ook nog eens onderdeel uit van een 'Beschermd Dorpsgezicht'.

Monumenten een zorg

De kerkbestuurders kregen slapeloze nachten van hun schier onoplosbaar probleem. Ze rolden dan ook bijkans van hun stoel toen Monumentenzorg opperde dat aan de noordkant van het kerkgebouw zelf nieuwbouw wel toelaatbaar zou zijn. En als Monumentenzorg denkt dat dat kan, dan....

vindt natuurlijk iedereen dat dat kan...dat dat moet! Gemeenteraad, schoonheidscommissie, allerlei beroepsinstellingen maakten plotsklaps geen bezwaar meer.

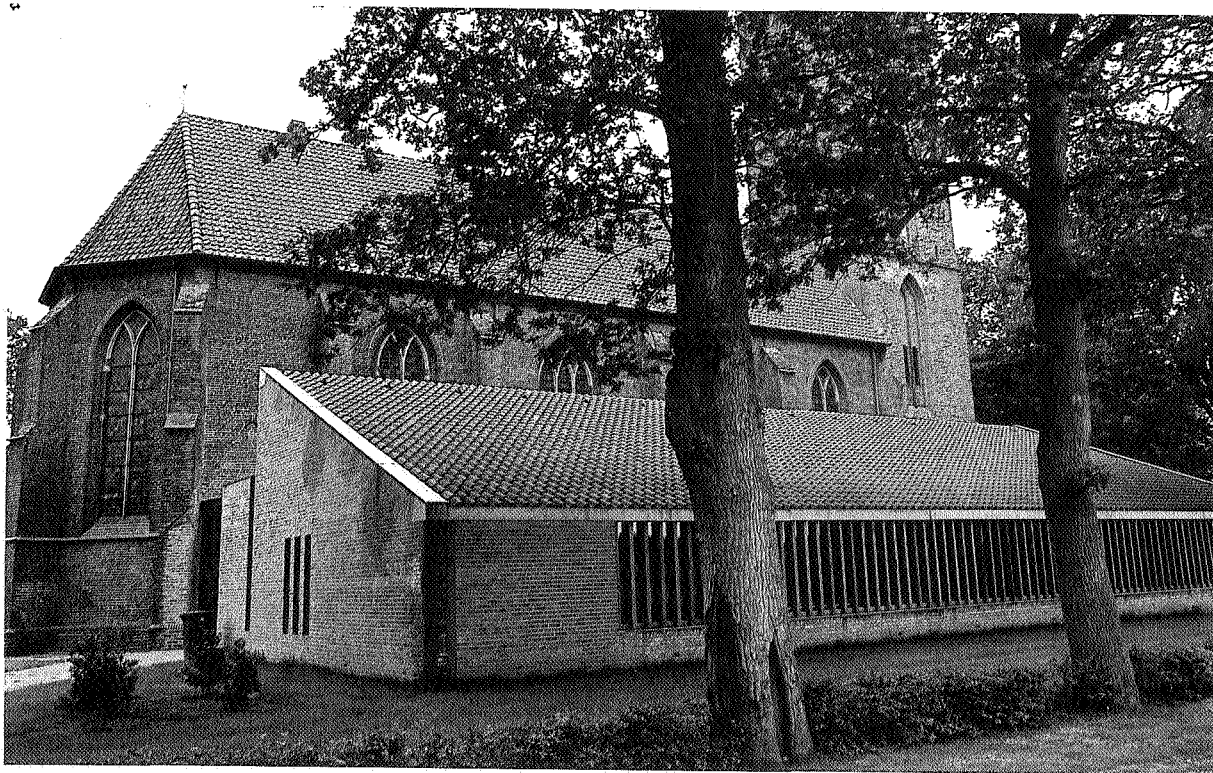
Hoe komen die jongens van Monumentenzorg nu tot zulke vreemde ideeën. Welnu, volgens Monumentenzorg geven verbouwingen aan historische panden vaak problemen: *'De problemen zijn des te groter als het om een zo fraai gelegen gebouw als de kerk van Havelte gaat.'* Monumentenzorg koos, naar haar zeggen, voor de minst kwade oplossing: nieuwbouw is een aanslag voor de omgeving, derhalve verdient een 'kleinere' aanbouw aan de kerk de voorkeur. Daarmee kan het bestaande kerkgebouw meefunctioneren in de activiteiten die moeten worden georganiseerd, aldus Monumentenzorg.

Hoezo ongeschonden

De burgemeester van de gemeente Havelte, G. Hennens, besloot de raadsvergadering dan ook met de konklusie: *'...de kerk blijft als monument ongeschonden.'* CDA-er B. Rijnsburger vertolkte de visie van de gemeenteraad naar de pers. Hij wees er op dat door de aanbouw wordt voorkomen dat de kerkelijke activiteiten in een vrijstaand gebouw worden gehouden. Hierdoor zou de kerk leeg komen te staan. Het raadslid rondde het betoeg af met de woorden: *'Nu kan de kerk tot in lengte van jaren haar functie houden en juist daardoor als monument gespaard blijven.'* Het is alsof een toren instort. Doodzonde.

NB

Redactie Noorderbreedte (WF)

Rob de Groot